

SOLAPA

en mallorquí popular, 46).

Solaçar, solacer, solaci, solaciós, solacivol, V. solaç Solada, soladejar, soladura, V. sòl Solalba, V. sol m. Solalles, sollam, V. sòl Solament, -menta, V. sòl Solament, V. sol adj. Solana, V. sol m. i sòl Solanàcies, solanada, solanar, solanina, V. sol m.

SOLAPA, pres del cast. *solapa* id., derivat de *lapa* 'roca que sobresurt formant balma'; aquest és un mot comú al cast. i port. *lapa*, d'origen incert, potser de creació expressiva, igual que el germ. LAPP- (ags. *læppa* 'falda, voraviu', esc. ant. *leppr* 'tros de drap', angl. *overlap* 'recobrir, sobresortir'). □ 1.ª doc.: 1805, Belv.; en cast. 1739, *DAut.*, però *solapar* ja apareix c. 1400 (C. de Baena, Fur de Biscaia), i *lapa* c. 1510.

«*Solapa*: part del vestit, *pars vestis alteri superapposita*», «*solapar*: cast. *solapar*; *solapat*: dissimulat, home de segona intenció», Belv. També a Mall.: «*solapa*: casta de guardapits; *solapat, -da*: dissimulat, fíngit, traydor: *solapado*». Tant *solapa* com *solapat* serven el regust de mots forasters; el mot tradicional català és *gira* (la *gira del vestit*); *solapat* sona encara més foraster: com observa Careta, diem que *duu segona intenció, que en té una al sac i una altra al pap*; encara millor és *disfressa, enemic disfressat, disfressadament* etc. No cal dir que estan exclosos del *DFa*, i que sobretot *solapat* és intolerable. El caràcter manllevat es manifesta no sols per la pobresa del grup de mots en català, envist l'ampli descabdellament en cast. i port. (*solapo, solape, asolapar, a solapo* loc. adv.); *traslapar, traslape*, i el primitiu *lapa*, cast. i port. [a. 907], *láparo* i *lapouço* 'conillet sota el cau, llogorí'; sinó també per la *-i*, que si el mot fos verament nostre el cat. l'hauria canviada en *ll*.

Es tracta a fons de la història, etimologia i origen de les paraules cast. i portuguesa, així com del germ., en l'article LAPA IV del DCEC/DECH (III, 579-82); un manlleu del germànic s'ha de descartar entre altres raons perquè si el mot existís en gòtic hauria tingut segurament una forma *LEPP-, i tant la *-pp-* de l'al. ant. i mod. *lappen* 'parrac' (quan s'esperaria *pf* en alt alemany) com la mateixa geminada originària *-pp-* del germànic general, que dificulta qualsevol connexió indoeuropea, indiquen que en aquesta família lingüística deu ser també, en germànic, de creació expressiva.

DERIV.: *Solapat* (V. supra); *solapadament* [Lab.], molt rar *assolapar. Sota-solapa. Solapi* tort. (que *Àrabia, Misc. Folkl.*, p. 169 defineix «bombet») suposo 'barret bombí', anomenat així per l'espècie de rebava de l'«hongo». Els francesismes *SALOPETA* i *saloperia* (> *solapeta, solaperia*), no tenen res a veure amb *solapa*, V. aquell article.

Solapanda, V. *sola* (SÒL) *Solar*, V. *sol* m. i *sòl* *Solarell*, hapax recollit només pel *DAg.*: deu haver-hi error de lectura o mala còpia, potser diria «*la *sollarell* o *causa* ---» 'la solladura, putrefacció, corrupció' (hi ha un *sollera*) o una alteració més forta de *solladura* o *sollament Solàs, solassar*, V. *solaç Solat*, V

sòl Solateguer, V. *sol* m. *Solatejar*, V. *solaç Solatge*, V. *sòl Solàtic*, V. *sol* adj. *Solatja, -atges, solatjada*, V. *solatge* (SÒL) *Solatjar, solatjament, gallicismes intolerables* (ft. *soulager, -lagement*), per *alleujar, aconsolar Solatjós*, V. *solatge* (SÒL)

SOLC, del ll. sŪLCUS id. □ 1.ª doc.: 1372, JMarch, *D. d. Rims*.

El posa com a rima d'altres sis substantius o verbs amb *ó* tancada (*folch, colc, bolc, embolc, rebolc, remolc*; a part en vénen amb *ò* oberta, *volc, tolc, molc*). «Les sues mamelles, quines penses que sien? Cert blanques com a cotó --- Del ventre que ha, *solcat* de loncs e espessos *solcs*, e de les altres parts del cos e membres seus amagats, no te'n diria res --- car moltes coses són en què cau mills ignorància que ciència», Bernat Metge (*Somni* III, *NCl.*, 128). «Havem tan bon camp que lo lauren, après lo sembren, e si és vinya, caven-la --- aquell laure son cors qui porte cilici; per què, per tal com lo qui laure té los *solcs* ab l'aradre, axí lo cilici ---», Sant Vicent Ferrer (*Sermons* I, 119). En la tradició lexicogràfica des del *Busa-N*. 1507: «*solc* de aradre: *sulcus, versus*; *s.* en lo sembrat: *lira*; *s.* per traure aygua: *elix*; *solcar*, fer *solcs*: *sulcare*; *s. lo laurat*: *lirare*; *solcat en dues parts, en tres parts, en quatre parts*: *bisulcus, trisulcus, quadrisulcus*; «lo *solc* o ralla que's fa llaurant: *sulcus*; *solc* de un palm de ubertura ---; la terra alçada entre dos *solcs*: *porca, lira*: la terra que's dexa de llaurar entre los *solcs*: *scamnum crudum*», *OPou* (*TbPu.*, 83).

Sempre usual, ja fa parlar els nostres grans renai-xents: «De tant en tant, del cim de l'aspra setra / se veu fins al pregon una escombrada / --- / La neu l'obrí en hivern: / quan s'arrombolla / pel torb de les altures apilada, / un borrallo de gebre que fa moure / la grua, tot volant ab un cop d'ala, / s'augmenta rodolant de cingle en cingle / --- y'l borrallo de neu ja és ona immensa / que empeny y colca més superba onada / --- / per un d'aquexos *sólchs*, oberts sens tella, / Gentil son poltro escumejant aplanada / --- / y per camí d'isarts lliure se'n puja / vers hont blanquejan --- / tofes de neu sens trepitjar encara», *Canigó* II, v. 115.

En la llengua viva i parlada, *solc* i *rega* viuen en concurrència, amb un grau un poc més alt aquest de sabor terral, i flaire pagesívola, més alt aquell en ressons mentals, en estil noble, i amb més amplitud d'abast figurat, i tanmateix evocador de la vida de les terres. Usual popularment ho és des del capdamunt dels Pirineus fins a Tortosa i enllà de l'Albufera i fins a les Illes, sense oblidar-ne Eivissa («*solch*: *sulco*», *PzCabr.*): «pagesos de la vellúria --- agafant la pollagana, llaureu bancals i feu *solcs*, que del percur de la terra d'estos cims, surt la brafor qu'és l'esperit de la raça», Vergés Paulí (*Espurnes* v, 173); «el *sólk* entre les ones de l'Albufera és més net que el de mar» *Palmar* (1962). A l'alt Pallars (Àreu, 1933) fan observar que de regues i solcs també se'n poden obrir amb el càvec i altres eines, aixada i altres semblants, fins amb rascle o un punxó, però el *solc* pròpiament dit és el que s'obre amb l'arada: pronuncien una *sólk*, *lu sólk*,